

De brief aan Filemon

Vergevingsgezindheid

Groiegroepen C.G.K. Groningen
Seizoen 2007/2008, nr. 11

Bijbelstudie: Filemon

Inleiding

Filemon. Oh ja, dat is toch die brief over die gevluchte slaaf, of zoiets? Zo kennen de meesten van ons de brief aan Filemon. Wanneer hebben we die brief voor het laatst gelezen? Wel eens tegengekomen in een dagboekje? Het is ook zo'n kort briefje. Over een slaaf Onesimus die wordt teruggestuurd naar zijn meester. Een meester, Filemon, die zijn huis blijkbaar ter beschikking stelde voor samenkomsten van de gemeente te Kolosse. Een in het Nieuwe Testament verdwaald geraakte brief waar we niet al te veel mee kunnen? Of zou dit briefje misschien dynamiet bevatten?

60 miljoen slaven kende het Romeinse Rijk toen Paulus, ongeveer 60 na Christus, deze brief schreef.

Onesimus was er één van. Haal de slavernij weg uit de economische en sociale structuur van dit Rijk en dit Rijk wankelt. Vandaar dat een gevluchte slaaf beschouwd werd als een crimineel. Zware straffen, zelfs de doodstraf, konden zo'n slaaf worden opgelegd. Bekijk je de "zaak" tussen meester Filemon en slaaf Onesimus juridisch dan moeten we het ergste vrezen voor de slaaf wanneer hij in handen valt van zijn meester.

Hoe slaaf Onesimus bij de apostel Paulus terecht is gekomen is niet duidelijk. Blijkbaar heeft hij bescherming gezocht bij de apostel die voor Filemon geen onbekende is. Het is zelfs nog de vraag of Onesimus wel een gevluchte slaaf is. Een andere mogelijkheid is dat Onesimus in conflict is gekomen met zijn meester en daarna Paulus heeft opgezocht. Filemon achtte Paulus hoog en een slaaf die zijn toevlucht nam tot een vriend van zijn meester gold niet als een voortvluchtige! Echter het zinspelen van Paulus op geld (v.18) doet denken aan meer dan alleen een conflict. Had Onesimus kostbaarheden ontvreemd?

Paulus schrijft de brief vanuit de gevangenis. Zo kondigt hij zich ook aan in de brief: gevangene omwille van Christus Jezus. In zijn brieven kondigt hij zich meestal aan als apostel (door God gezonden). En vanuit de gevangenis weet Paulus aan Filemon te melden dat zijn slaaf Onesimus christen is geworden. De blijde boodschap is geland in het hart van Onesimus door de verkondiging van Paulus (v.10: *...Onesimus, die tijdens mijn gevangenschap mijn kind is geworden*). Onesimus is geestelijk een kind van Paulus. En nu heeft de apostel de slaaf met een brief op pad gestuurd – terug naar Filemon. Christen en slaaf Onesimus zal straks de brief van christen en apostel Paulus aan christen en meester Filemon overhandigen.

Kern van Paulus' brief: Filemon, vergeef Onesimus! Paulus geeft aan dat hij het volste recht (v.8) te zeggen wat Filemon moet doen maar dat hij kiest voor het vragen om een gunst (v.10). Verderop in de brief (v.14) geeft hij aan dat hij Filemon niet onder druk wil zetten als het gaat om de beslissingen die hij neemt omtrent Onesimus.

Toch kun je een glimlach niet onderdrukken als je de brief leest. Het wemelt in de brief van stijlfiguren en overredingstactieken. En die zijn ons bekend uit de antieke welsprekendheid. Zie ook het spelen met de betekenis van de naam Onesimus (= nuttig) in vers 11. Paulus dwingt niet, maar hij gaat wel tot het randje. Dat hij tot het randje gaat (en niet er overheen!) toont aan dat hij zowel oog heeft voor de slaaf als voor de meester.

Zou het dynamiet van de brief niet gezocht kunnen worden in vers 21? *Ik heb u geschreven in het volste vertrouwen dat u mijn verzoek zult inwilligen, ik weet dat u zelfs meer zult doen dan dat*. Is dat "meer doen" wellicht dat Filemon Onesimus zijn vrijheid zal schenken? In deze brief klinkt geen woord tegen slavernij. Maar legt Paulus er met zijn brief toch geen bom onder? Leven van de genade van Christus leidt óók tot andere verhoudingen; Kol.3:11: *Dan is er geen sprake meer van Grieken of Joden, besnedenen of onbesnedenen, barbaren, Skythen, slaven of vrijen, maar dan is Christus alles in allen*.

Om te beginnen

- ☛ Wat is de betekenis van jouw naam. Dek de betekenis van jouw naam wie je "bent". Heb je een bijnaam? Zou je een (passende) naam voor jezelf kunnen bedenken? Waarom kies je dan voor die naam?

Bezinning vanuit de bijbel

📖 Lezen Filemon 1-3

1. Hoe kijk je aan tegen Paulus' introductie: *Paulus, gevangene omwille van Christus Jezus?*

2. *Er is sprake van een persoonlijke brief. Toch wordt niet alleen Filemon begroet. Zou je kunnen aangeven waarom de anderen ook begroet worden?*

 Lezen Filemon 4-7

3. *Welke kwaliteiten van Filemon somt Paulus op? Bespreek met elkaar het functioneren van die kwaliteiten in de gemeente, bij jezelf.*
4. *In ons gebed bidden wij vaak voor iemand. Paulus dankt voor Filemon. Welke plaats heeft het danken voor een persoon in jouw gebeden?*

 Lezen Filemon 8-10

5. *Wat denk je: Zou Paulus het verzoek ook aan Filemon hebben gericht als Onesimus geen christen zou zijn geworden? Waarom wel/niet.*
6. *Maakt de bekering van Onesimus zijn vermoedelijke vergrijp er meer / minder om?*
7. *Hoe kijk je aan tegen het taalgebruik van Paulus in v.10: "mijn kind".*

 Lezen Filemon 11-14

8. *Waarom stuurt Paulus Onesimus eigenlijk terug?*
9. *Waarom maakt Paulus geen gebruik van zijn apostolisch gezag? Wat betekent dat voor vandaag (in onze gemeente bijvoorbeeld)*

 Lezen Filemon 15-20

10. *Hoe groot schat je de kans in dat Filemon gaat doen waar Paulus om verzoekt?Waarom?*
11. *Hoe kijk je aan tegen Paulus' bereidwilligheid te betalen?*

Om over door te praten

- a. *Stel dat jij in Paulus' schoenen zou hebben gestaan. Wat zou de inhoud van jouw brief zijn geweest (samengevat).*
- b. *Bespreek de stelling: Het christendom zet in een maatschappij nooit aan tot revolutie.*
- c. *Wanneer voel jij je genegen om te vergeven?Wat zou de uitwerking zijn als je een brief als die van Paulus ontving?*
- d. *Welk van de kwaliteiten van Filemon zou jij bij jezelf (verder) willen ontwikkelen?*
- e. *Iemand meent: Paulus' overredingstactieken zou ik zelf niet toepassen. Wat vind je van die mening?*

Zingen

 Liedboek Gezang 169

<p>1. Zingt nu de Heer, stemt allen in
met ons die God lofzingen,
want Hij deed ons van het begin
verrukkelijke dingen.
Hij heeft het menselijk geslacht
in 't licht geroepen en bedacht
met louter zegeningen.</p> | <p>2. Zingt dan de Heer, stemt allen in
met ons die God lof geven:
Hij schiep ons voor een nieuw begin,
Hoeveel wij ook misdreven.
Hij riep ons uit de nacht in 't licht
van zijn genadig aangezicht
In Christus is ons leven!</p> |
|---|--|